

## רבי מיכל מזלאטשוב ומידת הביטחון

ומעשה כזו היתה ג"כ [גם כן] בדור שלפנינו אצל הצדיק הגדול ר' מיכל מזלאטשוב אשר הוכיח איש א' [אחד] עבור מדת הבטחון, והאיש הנ"ל [הנזכר לעיל] התנצל לפניו כי הוא בוטח בדי' ית"ש [יתברך שמו]. ואמר לו הרב הנ"ל: "אם תרצה ללמוד מדת הבטחון, בא ואשלחך לאיש פשוט אחד וממנו תלמד מדת הבטחון ותדע עד היכן הדבר מגיע." ונתרצה לו האיש וקבע לו זמן שיבא אליו ויכין א"ע [את עצמו] לדרך לנסיעה רבה, וכן עשה. ובא ליום המוגבל אל הרב הנ"ל [הנזכר לעיל]. ויתן לו הרב על הוצאת הדרך שיספיק לו הוצאות עד בואו שמה לא יותר. ויצוה עליו לנסוע לק' [לקהילת] בארדיטשוב וצוה לו לחקור אחרי הגביר פלוני, "והתאכסן אצלו כי תאמר לו משמי כי אנכי צויתיך להתאכסן אצלו. וממנו תראה את כל מגמתך. אך ראה להביט בעין חודרת כי הגביר הנ"ל [הנזכר לעיל] צנוע הוא במעשיו." ויסע האיש הנ"ל [הנזכר לעיל] לבא"ד [לבאותו דרך?], ויתאכסן אצל הגביר הנ"ל, ויקבלהו בכבוד גדול ויתן לו חדר מיוחד ויאמר לו: "כל מחסורך עלי, אבל הגידה לי מה מבוקשך?" ויענהו האיש הנ"ל [הנזכר לעיל] "כי צריך אני להתמהמה פה איזה ימים בדבר נסתר אשר צוה עלי רבינו, הרב הקדוש ר' מיכל מזלאטשוב." ויהי אצלו שבוע שלימה וראה כי הוא מתנהג בגדולות כגביר גדול ומסחרו גדול מאוד, ויום יום מביאים אליו שטרי פרעון מהרבה מקומות והוא פורע לכולם ביומו. ויתפלא האיש מאוד כי לא ראה אצלו שום מדה מבטחון כי לא ראה הכל **מוכר** [1] לפניו וראה אצלו הרבה משרתים כותבי הפנקס ונאמן וממונים, ולא ידע מה ידע בהגביר. אך בדבר אחד הרגיש האיש הנ"ל [הנזכר לעיל] כי ראה כל המפתחות מכל החדרים כולם מסורים לגאונים מלבד מפתח מחדר אחד אשר הגביר מחזיק אותו אצלו ואיננו מאמין אותו לשום בן אדם. ושאל האיש הנ"ל לנאמניו מה מונח שם בחדר המסוגר, ויענו לו כי שם הוא האוצר של הגביר והוא מחזק אותו אצלו אינו מניח לשום בן אדם להכניס שם וגם ראה כי הגביר הנ"ל [הנזכר לעיל] בעל צדקה גדול מאוד, ממש לא ישוער כי יוכל לחלק צדקה כ"כ מהירות עסקים ויהי האיש כל השבוע כמבולבל כי חשב בלבבו: לו יהי כן כי הגביר הזה הוא בעל בטחון גדול, אבל אנכי איך אוכל ללמוד

**ומעשה** כזו היתה ג"כ בדור שלפנינו אצל הצדיק הגדול ר' מיכל מזלאטשוב אשר הוכיח איש א' עבור מדת הבטחון והאיש הנ"ל [הנזכר לעיל] התנצל לפניו כי הוא בוטח בדי' ית"ש [יתברך שמו]. ואמר לו הרב הנ"ל: "אם תרצה ללמוד מדת הבטחון, בא ואשלחך לאיש פשוט אחד וממנו תלמד מדת הבטחון ותדע עד היכן הדבר מגיע." ונתרצה לו האיש וקבע לו זמן שיבא אליו ויכין א"ע [את עצמו] לדרך לנסיעה רבה, וכן עשה. ובא ליום המוגבל אל הרב הנ"ל. ויתן לו הרב על הוצאת הדרך שיספיק לו הוצאות עד בואו שמה לא יותר. ויצוה עליו לנסוע לק' [לקהילת] בארדיטשוב וצוה לו לחקור אחרי הגביר פלוני, "והתאכסן אצלו כי תאמר לו משמי כי אנכי צויתיך להתאכסן אצלו. וממנו תראה את כל מגמתך. אך ראה להביט בעין חודרת כי הגביר הנ"ל צנוע הוא במעשיו." ויסע האיש הנ"ל [הנזכר לעיל] לבא"ד [לבאותו דרך?], ויתאכסן אצל הגביר הנ"ל, ויקבלהו בכבוד גדול ויתן לו חדר מיוחד ויאמר לו: "כל מחסורך עלי, אבל הגידה לי מה מבוקשך?" ויענהו האיש הנ"ל [הנזכר לעיל] "כי צריך אני להתמהמה פה איזה ימים בדבר נסתר אשר צוה עלי רבינו, הרב הקדוש ר' מיכל מזלאטשוב." ויהי אצלו שבוע שלימה וראה כי הוא מתנהג בגדולות כגביר גדול ומסחרו גדול מאוד, ויום יום מביאים אליו שטרי פרעון מהרבה מקומות והוא פורע לכולם ביומו. ויתפלא האיש מאוד כי לא ראה אצלו שום מדה מבטחון כי לא ראה הכל **מוכר** [1] לפניו וראה אצלו הרבה משרתים כותבי הפנקס ונאמן וממונים, ולא ידע מה ידע בהגביר. אך בדבר אחד הרגיש האיש הנ"ל [הנזכר לעיל] כי ראה כל המפתחות מכל החדרים כולם מסורים לגאונים מלבד מפתח מחדר אחד אשר הגביר מחזיק אותו אצלו ואיננו מאמין אותו לשום בן אדם. ושאל האיש הנ"ל לנאמניו מה מונח שם בחדר המסוגר, ויענו לו כי שם הוא האוצר של הגביר והוא מחזק אותו אצלו אינו מניח לשום בן אדם להכניס שם וגם ראה כי הגביר הנ"ל [הנזכר לעיל] בעל צדקה גדול מאוד, ממש לא ישוער כי יוכל לחלק צדקה כ"כ מהירות עסקים ויהי האיש כל השבוע כמבולבל כי חשב בלבבו: לו יהי כן כי הגביר הזה הוא בעל בטחון גדול, אבל אנכי איך אוכל ללמוד

שלימה וראה כי הוא מתנהג בגדולות כגביר גדול ומסחרו גדול מאוד, ויום יום מביאים אליו שטרי פרעון מהרבה מקומות והוא פורע לכולם ביומו. ויתפלא האיש מאוד כי לא ראה אצלו שום מדה מבטחון כי לא ראה הכל **מוכר** [1] לפניו וראה אצלו הרבה משרתים כותבי הפנקס ונאמן וממונים, ולא ידע מה ידע בהגביר. אך בדבר אחד הרגיש האיש הנ"ל [הנזכר לעיל] כי ראה כל המפתחות מכל החדרים כולם מסורים לגאונים מלבד מפתח מחדר אחד אשר הגביר מחזיק אותו אצלו ואיננו מאמין אותו לשום בן אדם. ושאל האיש הנ"ל לנאמניו מה מונח שם בחדר המסוגר, ויענו לו כי שם הוא האוצר של הגביר והוא מחזק אותו אצלו אינו מניח לשום בן אדם להכניס שם. וגם ראה כי הגביר הנ"ל [הנזכר לעיל] בעל צדקה גדול מאוד, ממש לא ישוער כי יוכל לחלק צדקה כ"כ [כל כך] מהירות [מלשון רווח] עסקים. ויהי האיש כל השבוע כמבולבל כי חשב בלבבו: לו יהי כן כי הגביר הזה הוא בעל בטחון גדול, אבל אנכי איך אוכל ללמוד

[1] הטקסט נערך על פי מהודרת 1865 אך כאן ובעוד כמה מקומות הסתמכתי בפענוח על הדפסה מאוחרת יותר של הספר שמופיעה במרשתת וראתה אור בלובלין בשנת תר"ס (1899)

ממנו? האם אוכל לחלק צדקה כמוהו אשר אין לי מסחרים האלי' [האלה] ואין לי פ"א [פרוטה אחת] לצרכי? ולא יכול האיש להתאפק ויאמר להגביר: "הנני לגלות לפניכם כל מסתורי לבבי. הנה רבינו שלח אותי אליכם ללמוד מאתכם מדת הבטחון וע"כ [ועל כן] יהיה נא מטובכם לגלות לי האמת כי הרבה הוצאה והרבה יגיעה עלתה לי עד בואי עד המקו' [המקום] הזה." ויקח אותו הגביר לחדר המסוגר הנ"ל [הנזכר לעיל] ויסגור הדלת בעדם ויאמר לו: "ראה והבט בכל סתרי החדר הזה כי הוא האוצר שלי, ומזה אני משלם כל שטרי הפרעון והצדקה אשר אתה ראית בעיניך." ויבט האיש בכל החדר ולא ראה בו כ"א [כי אם] כסא ושולחן וארגז קטן, ויותר אין בכל החדר כי ריק הוא מכל. ויפתח הגביר הנ"ל [הנזכר לעיל] אין בו רק שטרי חובות ופנקס מהצדקה אשר עולה סך גדול מאוד. ויחפש האיש בכל סתרי החדר והארגז ולא מצא מאומה. אז אמר לו: "כל בני ביתי סבורים כי בחדר הזה יש לי אוצר גדול אשר אני שואב זהב ממנו, אבל האמת עד לעצמו כי לרש אין כל בלתי בטחוני כי רבה היא, כי לכל ההצטרכו' [ההצטרכות] אשר לי אני סוגר [כאן נרשם **דוגר**. התיקון הוא על פי נוסח מודפס אחר] [ראו הערה 1] את עצמי בזה החור ויושב על זאת הכסא ואומר בלב נשבר: 'רבש"ע [רבינו של עולם], כך וכך מעות אני צריך היום לפרעון. בטחוני חזק בד' כי תעזור לי ותתן לי לכסף מוצא בשעה הזאת כדי שלא אכשל ח"ו [חס ושלום]', והי' הטוב עוזר לי מיניה ובי' באותו יום. זאתה ראית **הנדנתי** והצטרכותי

פמט כלל לכול לחלק צדקה כמוהו אשר אין לי מסחרים האלי' ואין לי פ"א [פרוטה אחת] לצרכי? ולא יכול האיש להתאפק ויאמר להגביר: "הנני לגלות לפניכם כל מסתורי לבבי. הנה רבינו שלח אותי אליכם ללמוד מאתכם מדת הבטחון וע"כ יס' נא מצונכם לגלות לי האמת כי ברצונכם וברצוני יגיעה עלתה לי עד בואי עד המקו' [המקום] הזה." ויקח אותו הגביר לחדר המסוגר הנ"ל [הנזכר לעיל] ויסגור הדלת בעדם ויאמר לו ראה והבט בכל סתרי החדר הזה כי הוא האוצר שלי ומזה אני משלם כל שטרי הפרעון והצדקה אשר אתה ראית בעיניך. ויבט האיש בכל החדר ולא ראה בו כ"א [כי אם] כסא ושולחן וארגז קטן, ויותר אין בכל החדר כי ריק הוא מכל. ויפתח הגביר הנ"ל [הנזכר לעיל] אין בו רק שטרי חובות ופנקס מהצדקה אשר עולה סך גדול מאוד. ויחפש האיש בכל סתרי החדר והארגז ולא מצא מאומה. אז אמר לו: "כל בני ביתי סבורים כי בחדר הזה יש לי אוצר גדול אשר אני שואב זהב ממנו, אבל האמת עד לעצמו כי לרש אין כל בלתי בטחוני כי רבה היא כי לכל ההצטרכו' [ההצטרכות] אשר לי אני סוגר [כאן נרשם **דוגר**. התיקון הוא על פי נוסח מודפס אחר] [ראו הערה 1] את עצמי בזה החור ויושב על זאת הכסא ואומר בלב נשבר רבש"ע כך וכך מעות אני צריך היום לפרעון בטחוני חזק בד' כי תעזור לי ותתן לי לכסף מוצא בשעה הזאת כדי שלא אכשל ח"ו [חס ושלום]', והי' הטוב עוזר לי מיניה ובי' באותו יום. זאתה ראית **הנדנתי** והצטרכותי

ומעולם לא לנתה [מלשון ללון, לשהות] פרוטה אצלי כי בלילה הנשאר לי מהרנחת החוב אני מחלק באותו היום לצדקה, וממחרתו עוזר לי השי"ת [השם יתברך] עוד על הצטרכותי. וראה כי לא לשוא שלח אותך הרב לכאן כי חזק אני בבטחוני כעמוד ברזל ולעולם לא אמוט בעזהי"ת [בעזרת השם יתברך]. ובתוך כך הנה קול דופק על הפתח. ויצא הגביר והנה הביא לו נאמנו שטר פירעון מאדון אחד על כמה אלפים, ויאמר לו כי השליח ממתיק על הפירעון. ויען לו הגביר: "אמור לו כי ימתין עד הערב." ויכנס לחדר שלו ויאמר להאיש הנ"ל [הנזכר לעיל]: "עתה הגיע לי זמן פרעון על שלשה אלפים ובטחוני חזק בהשי"ת [בהשם יתברך] כי יעזר לי ואסלק למועד אשר יעדתי, ובא וראה נפלאות הבורא אשר יעשה עמדי." ויצאו שניהם מן החדר והדלת סגר הגביר בעצמו ויקח המפתח וישב בבית החשבון לעיין בחשבונותיו, כמה מגיע להאדון הנ"ל [הנזכר לעיל] עפ"י [על פי] חשבונו. והנה בא משרתו לאמור כי אדון אחד רוצה ליכנס אליו ויאמר: "יכנס." ויבא האדון אליו והנה הוא קאפיטאן גדול מבעלי המלחמה ובעת ההוא היתה מלחמה קאטארניע על עיר אטשאקעו. ויאמר אליו הקאפיטאן: "הנה קבלתי היום פקודה כי אסע למקום המלחמה לאטשאקעו

ובידי יש עשרת אלפים אדומים ואין רצוני להובילם אל מקום המלחמה פן אמות שם וזרע אין לי, ולמי ישאר כל ההון הזה? ע"כ [על כן] בקשתי מאתך תקבל המעות האלה לפקדון בידך עד שובי מהמלחמה אם אהיה בחיים. ועבוי' [עבור זה] אני מעניק לך אלף אדומים, ואם חלילה לא אשיב [אשוב], ראה תעשה צדקה בכספי ותבנה בית תפלה, ולצדקה יחשב לי בעולם האמת כי ידעתיד לאיש אמת כי תעשה ככל אשר דברתי. ונתרצה לו הגביר ויקבל ממנו הסך הנ"ל [הנזכר לעיל] ויתן לו שטר על סך תשעה אלפים אדומים. ויפטור מאתו וילוחו ויברכו כי ישוב בשלום. והאיש הנ"ל [הנזכר לעיל] ראה את כל אלה. ויאמר לו הגביר: "הראית כי תשועת ה' כהרף עין? די ויותר הוא לך ללמד מדת הבטחון, כי זה הוא כל חיי האדם בעולם הזה להיות חזק בבטחונו כעמוד ברזל ולה' הישועה תיכף כרגע. ועתה לך לביתך כי בא מועד וה' הטוב יעזור לך שיהיה לך מדת בטחון." ויאמר לו האיש: "כלה פרוטה מן הכיס ואין לי במה לנסוע לביתי." ויען לו הגביר: "הא לך שני מאות אדומים לדרכך, אבל דע לך כי עוד לא למדת שום מדה ממידות הבטחון. הלא נסיתי אותך והעבר אין. ראה והתחזק בבטחונך כי ה' יהיה בעזרך." ויקבל האיש הנ"ל [הנזכר לעיל] השני מאות אדומים ויסע אתם לביתו. ובדרך התפלא מאוד על אשר ראה. וישב על העגלה נבוך ברעיוני לבבו. והנה קול יללה וצעקה גדולה נשמע ממקום לא רחוק, וירץ לראות מה הוא, והנה שתי נשים אסורים בזיקים מובלים ביד שוטרים ואחריהם בניהם הקטנים הולכים בוכים מיללים גועים צועקים. וישאל האיש להנשים אנה הובלו ולמה, ויענו לו בבכי למותה כי נשאר חייב להאדונים עבור שכירת הכפר ואין לנו במה לשלם, ובעלינו נמלטו ותפסו אותנו להמית אותנו (כי כן התנהגו לפנים שרי הפולין עם אבותינו). ויאמר להם האיש כי נכמרו רחמיו: "אל תבכו. אנכי אפדה אתכם." ויאמר להשוטרים: "הוליתו לבית האדונים, ואנכי אשלם עבור השבויים." ויוליכיהו וישאלהו האיש כמה מגיע. ויחשוב האדון חשבון הכפרים ויאמר לו: "שני מאות וט"ו אדומים מגיע לך." ויתחנן האיש לפניהם אולי יקבלו ק"ן אדומים. ויאמר: "לא, זאת לא אוכל לעשות כי הרבה סבלתי מהעניים האלה, וכמה פעמים הענקתי להם, ואנוכי איני אדון הכפר [הכפר] בעצמו כ"א [כי אם] פקידו, והוא רשע עריץ ושואף לדם. וכמה פעמים קבלתי פקודה ממנו לתלות את היהודים ואנכי חכיתי עד כה כי אמרתי אולי בין כך יושעו מאיזה מקום, וגם ליהודים בעלי הנשים האלה עזבתי לברוח כי דמיתי כהבד הכתוב לסהדון כי

וכדי ים פשרה אלפים אדומים ואין רצוני להובילם אל מקום המלחמה פן אמות שם וזרע אין לי ולמי ישאר כל ההון הזה? ע"כ בקשתי מאתך תקבל המעות האלה לפקדון בידך עד שובי מהמלחמה אם אהיה בחיים. ועבוי' [עבור זה] אני מעניק לך אלף אדומים, ואם חלילה לא אשיב מהמלחמה, ראה תעשה צדקה בכספי ותבנה בית תפלה, ולצדקה יחשב לי בעולם האמת כי ידעתיד לאיש אמת כי תעשה ככל אשר דברתי. ונתרצה לו הגביר ויקבל ממנו הסך הנ"ל [הנזכר לעיל] ויתן לו שטר על סך תשעה אלפים אדומים. ויפטור מאתו וילוחו ויברכו כי ישוב בשלום. והאיש הנ"ל [הנזכר לעיל] ראה את כל אלה. ויאמר לו הגביר: "הראית כי תשועת ה' כהרף עין? די ויותר הוא לך ללמד מדת הבטחון, כי זה הוא כל חיי האדם בעולם הזה להיות חזק בבטחונו כעמוד ברזל ולה' הישועה תיכף כרגע. ועתה לך לביתך כי בא מועד וה' הטוב יעזור לך שיהיה לך מדת בטחון." ויאמר לו האיש: "כלה פרוטה מן הכיס ואין לי במה לנסוע לביתי." ויען לו הגביר: "הא לך שני מאות אדומים לדרכך, אבל דע לך כי עוד לא למדת שום מדה ממידות הבטחון. הלא נסיתי אותך והעבר אין. ראה והתחזק בבטחונך כי ה' יהיה בעזרך." ויקבל האיש הנ"ל [הנזכר לעיל] השני מאות אדומים ויסע אתם לביתו. ובדרך התפלא מאוד על אשר ראה. וישב על העגלה נבוך ברעיוני לבבו. והנה קול יללה וצעקה גדולה נשמע ממקום לא רחוק, וירץ לראות מה הוא, והנה שתי נשים אסורים בזיקים מובלים ביד שוטרים ואחריהם בניהם הקטנים הולכים בוכים מיללים גועים צועקים. וישאל האיש להנשים אנה הובלו ולמה, ויענו לו בבכי למותה כי נשאר חייב להאדונים עבור שכירת הכפר ואין לנו במה לשלם, ובעלינו נמלטו ותפסו אותנו להמית אותנו (כי כן התנהגו לפנים שרי הפולין עם אבותינו). ויאמר להם האיש כי נכמרו רחמיו: "אל תבכו. אנכי אפדה אתכם." ויאמר להשוטרים: "הוליתו לבית האדונים, ואנכי אשלם עבור השבויים." ויוליכיהו וישאלהו האיש כמה מגיע. ויחשוב האדון חשבון הכפרים ויאמר לו: "שני מאות וט"ו אדומים מגיע לך." ויתחנן האיש לפניהם אולי יקבלו ק"ן אדומים. ויאמר: "לא, זאת לא אוכל לעשות כי הרבה סבלתי מהעניים האלה, וכמה פעמים הענקתי להם, ואנוכי איני אדון הכפר [הכפר] בעצמו כ"א [כי אם] פקידו, והוא רשע עריץ ושואף לדם. וכמה פעמים קבלתי פקודה ממנו לתלות את היהודים ואנכי חכיתי עד כה כי אמרתי אולי בין כך יושעו מאיזה מקום, וגם ליהודים בעלי הנשים האלה עזבתי לברוח כי דמיתי כהבד הכתוב לסהדון כי

האנשים ברחו יפטרו הנשים מתשלומין. אבל האכזר פקד עלי לאמר להרוג את הנשים וע"כ [ועל כן] לא אוכל להעניק פרוטה אחת מהסך הזה." ויתן האיש להם השני מאות אדומים אשר קבל מהגביר, ועל ט"ו אדומים נתן להם משכון העו"ת [העושה תמורה] שלו ועוד חפצים ויפד' [ויפדה] את השבויים, ויפטרו אותם וינתקו מוסרותיהם וילכו לביתם בשמחה. והאיש לא חכה לקבל תודה מהם וישב על העגלה ויסע לדרכו ערום וריק בלא חפצים ובלא כסף. ויזכור דברי הגביר אשר אמר לו קודם נסיעתו, והתחזק מאוד בבטחון חזק בכל שארית כחו. ויבואו בלילה לבית מלון א' [אחד] בעיר חמעלניק וילינו שם. ובלילה בא לבית המלון הזה אורח נכבד סוחר גדול וילינו שניהם בחדר אחד ויהי כדברם זע"ז [זה עם זה] כדרך אנשים: "מאין אתה?" ויאמר האיש להסוחר: "מעיר פלוני הסמוכה לטאשט אנכי." "ומי אביך?" הוסיף לשאול הסוחר להאיש. ויאמר: "ולמה לכם אם תוכלו להכיר את אבי אם אגיד לכם?" "כן." ענהו, "אנכי דרתי לפני בעיר הזאת וזה כ"ה שנים מאת הפרדי מאתה. אני פלוני הנקרא כן." וכי אמר לו האיש, ויאמר לו הסוחר: "מכיר הייתי אותו היטב ואתה בנו. מה עסקך ומה מעשיך? ואחיד הגדול איה ומה עסקיו?" וישאלהו על כל משפחתו ויען לו על כל אשר שאל מאתו, וישבו כל הלילה ויפרוט לו האיש כל מסעו דרך איזה עיירות אשר יצטרך לנסוע. ויאמר לו הסוחר: "אם כן אפוא שאלה קטנה אשאל מאתך. בעיר פלוני יש לי מודיע, איש ישר ושמו כן וכן, ורצוני לשלוח לו הכסף ירושה אשר ירשנו יחד מקרוב לשנינו הנפטר בלא זרע, ולא מצאתי עד הנה אדם נאמן לשלוח על ידו, ועל הבי דואר לא רציתי לשלוח כי איני יודע האדרעסע שלו וע"כ [ועל כן] כאשר עתה הקרה ה' אותך לפני אשר הכרתיך כעת לאיש ישר ונאמן, אבקשך לעשות המצוה הזאת ולקבל ממני את הכסף ותחיה את נפשו כי הוא איש עני ואינו ידוע מהירושה ועל אשר ידעתי את משפחתך כי לא תחפץ כסף זרים, הנני שולח על ידך אך תחקור אחריו." ויאמר לו סימנים באיזה מקום לחקור ואצל מי. ויתרצה האיש ויקבל את הכסף מיד שולחו ויתפרהו בבגדו למען יהיה שמור כראוי. ויתן לו הסוחר עוד מעות עבור שכר טרחה. אבל הסוחר הפציר בו מאוד ויאמר לו כי הוא נותן לו כסף במתנה בעלמא לא שכר מצוה, ויקבל ממנו. ובבוקר נסעו שניהם לדרכם, ויבוא האיש להעיר אשר יעד לו ויתחיל לחקור אחרי האיש אשר רשם לו הסוחר הנ"ל לתת לו הכסף אשר היה חתום אצלו ואין יודע ואין מכיר. וישאל לזקני העיר ויאמרו לו:

האנשים ברחו יפטרו הנשים מתשלומין. אבל האכזר פקד עלי לאמר להרוג את הנשים וע"כ לא אוכל להעניק פרוטה אחת מהסך הזה." ויתן האיש להם השני מאות אדומים אשר קבל מהגביר, ועל ט"ו אדומים נתן להם משכון העו"ת [העושה תמורה] שלו ועוד חפצים ויפד' [ויפדה] את השבויים, ויפטרו אותם וינתקו מוסרותיהם וילכו לביתם בשמחה. והאיש לא חכה לקבל תודה מהם וישב על העגלה ויסע לדרכו ערום וריק בלא חפצים ובלא כסף. ויזכור דברי הגביר אשר אמר לו קודם נסיעתו, והתחזק מאוד בבטחון חזק בכל שארית כחו. ויבואו בלילה לבית מלון א' [אחד] בעיר חמעלניק וילינו שם. ובלילה בא לבית המלון הזה אורח נכבד סוחר גדול וילינו שניהם בחדר אחד ויהי כדברם זע"ז [זה עם זה] כדרך אנשים: "מאין אתה?" ויאמר האיש להסוחר: "מעיר פלוני הסמוכה לטאשט אנכי." "ומי אביך?" הוסיף לשאול הסוחר להאיש. ויאמר: "ולמה לכם אם תוכלו להכיר את אבי אם אגיד לכם?" "כן." ענהו, "אנכי דרתי לפני בעיר הזאת וזה כ"ה שנים מאת הפרדי מאתה. אני פלוני הנקרא כן." וכי אמר לו האיש, ויאמר לו הסוחר: "מכיר הייתי אותו היטב ואתה בנו. מה עסקך ומה מעשיך? ואחיד הגדול איה ומה עסקיו?" וישאלהו על כל משפחתו ויען לו על כל אשר שאל מאתו, וישבו כל הלילה ויפרוט לו האיש כל מסעו דרך איזה עיירות אשר יצטרך לנסוע. ויאמר לו הסוחר: "אם כן אפוא שאלה קטנה אשאל מאתך. בעיר פלוני יש לי מודיע, איש ישר ושמו כן וכן, ורצוני לשלוח לו הכסף ירושה אשר ירשנו יחד מקרוב לשנינו הנפטר בלא זרע, ולא מצאתי עד הנה אדם נאמן לשלוח על ידו, ועל הבי דואר לא רציתי לשלוח כי איני יודע האדרעסע שלו וע"כ [ועל כן] כאשר עתה הקרה ה' אותך לפני אשר הכרתיך כעת לאיש ישר ונאמן, אבקשך לעשות המצוה הזאת ולקבל ממני את הכסף ותחיה את נפשו כי הוא איש עני ואינו ידוע מהירושה ועל אשר ידעתי את משפחתך כי לא תחפץ כסף זרים, הנני שולח על ידך אך תחקור אחריו." ויאמר לו סימנים באיזה מקום לחקור ואצל מי. ויתרצה האיש ויקבל את הכסף מיד שולחו ויתפרהו בבגדו למען יהיה שמור כראוי. ויתן לו הסוחר עוד מעות עבור שכר טרחה. אבל הסוחר הפציר בו מאוד ויאמר לו כי הוא נותן לו כסף במתנה בעלמא לא שכר מצוה, ויקבל ממנו. ובבוקר נסעו שניהם לדרכם, ויבוא האיש להעיר אשר יעד לו ויתחיל לחקור אחרי האיש אשר רשם לו הסוחר הנ"ל לתת לו הכסף אשר היה חתום אצלו ואין יודע ואין מכיר. וישאל לזקני העיר ויאמרו לו:

